

Dr Justyna Bieda
Adwokat
Kancelaria Adwokacka
ul. Narutowicza 52/3, 90-248 Łódź
tel. 602 531 719

Łódź, dn. 24 lipca 2017 r.

OPINIA PRAWNA (tekst jednolity)

na zlecenie Stowarzyszenia Emerytów i Rencistów Policyjnych

przedmiot zlecenia: zagadnienie prawne, czy realizowane, w latach 1984-1990, przez funkcjonariuszy Zarządu Łączności Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i jego odpowiedników terenowych czynności służbowe były czynnościami operacyjno-technicznymi niezbędnymi w działalności Służby Bezpieczeństwa o których mowa w art. 13 b ust.1 pkt 5 lit d ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. poz. 2270).

Opinia została sporządzona w oparciu o analizę następujących odtajnionych aktów prawnych z normatywów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych przechowywanych w zasobach archiwalnych **Instytutu Pamięci Narodowej**:

- instrukcji (tymczasowa) ministra bezpieczeństwa publicznego z 13 lutego 1945 r. *o pozyskaniu, pracy i ewidencji agenturalno-informacyjnej sieci*,
- instrukcji nr 012/53 Ministra Bezpieczeństwa Publicznego z 15 sierpnia 1953 r. *o pracy aparatu bezpieczeństwa z siecią agenturalną*,
- instrukcji nr 03/55 (rozkaz przewodniczącego KdsBP) z 11 marca 1955 r. *o zasadach prowadzenia rozpracowania agenturalnego i ewidencji operacyjnej w organach bezpieczeństwa publicznego*
- instrukcji nr 03/60 Ministra Spraw Wewnętrznych z 2 lipca 1960 r. *o podstawowych środkach pracy operacyjnej służby bezpieczeństwa*,
- instrukcji nr 006/70 Ministra Spraw Wewnętrznych z 1 lutego 1970 r. *o pracy operacyjnej Służby Bezpieczeństwa resortu spraw wewnętrznych*,

- zarządzenie nr 0047/79 ministra spraw wewnętrznych z 27 grudnia 1979 r. w sprawie stosowania i wykorzystywania technik operacyjnych,
- zarządzenie nr 00102 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 09 grudnia 1989 r. w sprawie zasad działalności Służby Bezpieczeństwa,
- zarządzenie nr 064/72 Ministra Spraw Wewnętrznych z 4 lipca 1972 r. w sprawie regulaminu organizacyjnego Zarządu Łączności Ministerstwa Spraw Wewnętrznych,
- zarządzenia nr 065/89 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 1 sierpnia 1989 r. w sprawie zakresu działania Zarządu Łączności Ministerstwa Spraw Wewnętrznych .

Powyższe akty prawne zostały zaczerpnięte z opracowań:

- 1) Tadeusz Ruzikowski, *Instrukcje pracy operacyjnej aparatu bezpieczeństwa (1945-1989)*, Materiały Pomocnicze Biura Edukacji Publicznej IPN, Warszawa 2004.
- 2) Monika Komaniecka, *Instrukcje pracy pionów pomocniczych Urzędu Bezpieczeństwa i Służby Bezpieczeństwa (1945-1989)*, Instytut Pamięci Narodowej, Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, Kraków 2010.
- 3) Historyczno-prawna analiza struktur organów bezpieczeństwa państwa w Polsce Ludowej (1944-1990), red. Adrian Jusupovic, Rafał Leśkiewicz, Warszawa 2013.

W związku z zadaniem pytaniem prawnym należy rozważyć następujące zagadnienia:

- 1. Problematyka zdefiniowania czynności operacyjno-technicznych Służby Bezpieczeństwa,**
- 2. Charakter czynności wykonywanych przez Zarząd Łączności Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i jego odpowiedniki terenowe.**

Ad 1. Podstawową kwestią jest ustalenie na czym polegały czynności operacyjno-techniczne SB, co nie jest proste z uwagi na brak definicji legalnej tego pojęcia.

Podstawą pracy funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa były instrukcje. Pierwsza tymczasowa wydana została w 1945 r., a następne w 1953, 1955, 1960, 1970 oraz ostatnia z 1989 r.

I tak instrukcja z 13 lutego 1945 r. o pozyskaniu, pracy i ewidencji agenturalno-informacyjnej sieci miała charakter tymczasowy stąd też była bardzo ogólnikowa i regulowała jedynie podstawowe kwestie związane z pracą operacyjną prowadzoną przez Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego. Stanowiła ona o sposobie werbowania przez pracowników operacyjnych tajnych agentów w celu wykrywania wrogich państwu działań i organizacji.

Niestety nie mówiła ona nic na temat form technik operacyjnych, którymi mieli posługiwać się funkcjonariusze.

Kolejna instrukcja z 15 sierpnia 1953 r. nr 012/53 *o pracy aparatu bezpieczeństwa z siecią agenturalną* mówi o zasadach werbunku i pracy z agenturą, a także o stosowaniu pomocniczych środków pracy operacyjnej w zakresie kontroli agentury.

Natomiast z instrukcji z 11 marca 1955 r. nr 03/55 *o zasadach prowadzenia rozpracowania agenturalnego i ewidencji operacyjnej w organach bezpieczeństwa publicznego PRL* możemy wywieść, iż czynności operacyjno-techniczne mające na celu rozpracowywanie określonych osób polegały na przeprowadzaniu tajnych obserwacji (§1), oględzin i rewizji (§12).

Następna instrukcja z 2 lipca 1960 r. nr 03/60 *o podstawowych środkach pracy operacyjnej służby bezpieczeństwa* mówi, iż służba bezpieczeństwa przy wykonywaniu tajnych zadań oprócz tajnych współpracowników korzysta również z technik operacyjnych, jak obserwacja zewnętrzna i kontrola korespondencji (część II, dział I).

Istotnym aktem normatywnym jest instrukcja nr 006/70 z 1 lutego 1970 r. *o pracy operacyjnej Służby Bezpieczeństwa resortu spraw wewnętrznych*. W dokumencie tym po raz pierwszy wprost pojawia się termin czynności techniczno-operacyjne: *rozpracowanie operacyjne stanowi zespół czynności operacyjnych i operacyjno-technicznych, podejmowanych w stosunku do osoby (grupy osób) podejrzanej o przygotowywanie lub prowadzenie wrogiej działalności. Celem rozpracowania jest: wszechstronne rozpoznanie form, metod i zakresu wrogiej działalności, przeciwdziałanie organizacyjnej działalności rozpracowywanej osoby oraz zebranie dowodów, ustalenie okoliczności i pociągnięcie sprawcy do odpowiedzialności karnej. Rozpracowanie operacyjne z uwagi na jego rolę i miejsce w pracy operacyjnej powinno być działaniem aktywnym, tajnym, planowanym i skoordynowanym, prowadzonym przez doświadczonego pracownika operacyjnego pod nadzorem przełożonego. W pracy operacyjnej należy wykorzystywać: tajnych współpracowników, technikę operacyjną (podśluch telefoniczny, pokojowy oraz podgląd i dokumentację fotograficzną), kontrolę korespondencji, obserwację zewnętrzną, wywiad (bezpośredni i pośredni) oraz inne niezbędne siły i środki (§2 inst. 006/70).*

Ostatnie regulujące omawianą problematykę zarządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych nr 00102 z dnia 09 grudnia 1989 r. postanawia w §7, że *czynności operacyjno-techniczne w zakresie niezbędnym w działalności operacyjnej wykonują jednostki operacyjno-techniczne MSW i WUSW /SUSW/. Wprowadzona tym zarządzeniem instrukcja w sprawie szczegółowych zasad działalności operacyjnej Służby Bezpieczeństwa w §1 rozdziału I*

zatytułowanego „wyjaśnienie wyrażen” określa jednostki, o których stanowi wspomniany wyżej §7. Pkt 1 tego paragrafu brzmi: Jednostkami operacyjno-technicznymi MSW są: Departament Techniki, Biura „A”, „B”, „C” oraz odpowiadające im komórki organizacyjne w WUSW /SUSW/

Natomiast ani Zarządzenie 00102/89, ani załączona do niego instrukcja nie wyjaśnia, na czym polegają czynności operacyjno-techniczne Służby Bezpieczeństwa.

Aby precyzyjnie wskazać na czym polegały czynności operacyjno-techniczne należy sięgnąć do szczegółowych instrukcji i zarządzeń określających zasady pracy wiodącego w tych działaniach, powstałego w 1956 r. Biura „T”, które w 1971 r. przemianowano na Departament Techniki. Od 1972 r. składał się on z dwunastu wydziałów (Wydział I-instalacji i eksploatacji podsłuchu telefonicznego, Wydział II- eksploatacji podsłuchu pokojowego obiektów krajowych, Wydział III-eksploatacji podsłuchu pokojowego obiektów dyplomatycznych, Wydział IV– podglądu foto-dokumentacyjnego, tajnego przeszukania i fotografii operacyjnej, Wydział V– legalizacji krajowej i zagranicznej, Wydział VI-ogólnotechniczny, Wydział VII- instalacji podsłuchu pokojowego, Wydział VIII– opracowań i konstrukcji, Wydział IX– montażu sprzętu specjalnego, Wydział X– produkcji mechanicznej, Wydział XI– zabezpieczenia potrzeb operacyjno-technicznych oraz Wydział Inspekcji, a także Samodzielnej Sekcji „S” oraz Samodzielnej Sekcji Finansowej. (zarządzenie wewnętrzne nr 0065/72 dyrektora Departamentu Techniki MSW z 1 VIII 1972 r. *w sprawie zakresu działania komórek organizacyjnych i stanowisk pracy w Departamencie Techniki MSW*). W 1974 r. powstał jeszcze Wydział XII- rozwoju techniki i koordynacji naukowo-technicznej oraz Samodzielna Sekcja Ogólna. W 1977 r. na bazie Samodzielnej Sekcji Technicznej Stacji „Teleks” przy Departamencie Techniki MSW utworzono Wydział XIII– podsłuchu telegraficznego, natomiast Wydział Techniki szczebla wojewódzkiego przemianowano na Wydział XIV. Równocześnie decyzją ministra spraw wewnętrznych z 27 stycznia 1978 r. całość spraw związanych z kontrolą korespondencji przesyłanych „teleks” i „genteks” (podsłuch telegraficzny) przekazano z Biura „W” do Departamentu Techniki. We wrześniu 1979 r. na bazie Wydziału Inspekcji powstał Wydział Inspekcji i Analiz. Rok później rozwiązano Samodzielną Sekcję „S”. W 1980 r. z połączenia Samodzielnej Sekcji Finansowej i Samodzielnej Sekcji Ogólnej utworzono Wydział XV. Na szczeblu wojewódzkim w 1956 r. w komendach wojewódzkich MO powstały wydziały „T” do których należały zagadnienia **technik operacyjnych niezbędnych do działania SB**. Struktura wydziałów „T” wzorowana była na centrali , z wyjątkiem legalizacji, produkcji sprzętu i ekspertyz. Według wytycznych MSW struktura wydziałów „T” w komendach wojewódzkich MO przedstawiała się

następująco: Sekcja 1- instalacji podsłuchu, Sekcja 2– fotografii operacyjnej, podglądu, i tajnych przeszukań, Sekcja 3– instalacji i eksploatacji podsłuchu telefonicznego i teleksu, Sekcja 4 – eksploatacji podsłuchu pokojowego, a także referat konserwacji sprzętu (*Wytyczne dotyczące zasad pracy. Zakres działania Wydziałów „T” Komend Wojewódzkich MO z 12 V 1975*)¹.

Szczegółowe zasady stosowania czynności operacyjno-technicznych określono w zarządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych nr 0047/79 z 27 grudnia 1979 r. w *sprawie stosowania i wykorzystywania technik operacyjnych*. I tak w myśl §1 zarządzenia nr 0047/79 techniki operacyjne służyły do uzyskiwania informacji w sposób tajny przy pomocy specjalnych środków technicznych. Mogły być one stosowane wobec osób podejrzanych o wrogą działalność i mogły dotyczyć rozpracowań o szczególnym znaczeniu operacyjnym. W działaniach tych dopuszczano korzystanie z czynności operacyjno-technicznych takich jak: podsłuch pokojowy, podsłuch telefoniczny, podsłuch telegraficzny, podgląd i dokumentacja fotograficzna, tajne przeszukania (§2 zarz. 0047/79). Co istotne upoważnionym do instalacji i eksploatacji powyższych środków techniki-operacyjnej oraz przeprowadzania tajnych przeszukań na terenie PRL jest wyłącznie Departament Techniki MSW oraz Wydziały „T” KWMO (§9 zarz. 0047/79). Nadto instalowanie i wykorzystanie podsłuchu pokojowego możliwe było także przez Biuro „B” MSW oraz Wydziały „B” KWMO w uzgodnieniu z Departamentem Techniki MSW lub Wydziałem „T” KWMO. Należy też zauważyć, iż podjęcie tych czynności operacyjno-technicznych mogło nastąpić wyłącznie na podstawie formalnych wniosków akceptowanych przez uprawnionych kierowników jednostek i komórek organizacyjnych resortu (pkt. 2, 16, 22 załącznika do zarządzenia nr 0047/79 ministra spraw wewnętrznych z 27 grudnia 1979 r.) - *Instrukcji w sprawie zasad i trybu stosowania oraz wykorzystywania techniki operacyjnej*).

Analiza powyższych aktów prawnych pozwala **zdefiniować czynności operacyjno-techniczne niezbędne w działalności Służby Bezpieczeństwa o których mowa w art. 13 b ust.1 pkt 5 lit d ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży**

¹Monika Komaniecka, *Instrukcje pracy pionów pomocniczych Urzędu Bezpieczeństwa i Służby Bezpieczeństwa (1945-1989)*, Instytut Pamięci Narodowej, Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, Kraków 2010, s. 36-38.

Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. poz. 2270), **jako czynności realizowane, z zastosowaniem metod i reguł pracy operacyjnej, przez wyspecjalizowane ogniwa, dysponujące niezbędnym wyposażeniem sprzętowym oraz posiadającą odpowiednią wiedzę teoretyczną i umiejętności praktyczne kadrą, przedsięwzięcia o charakterze niejawnym, których celem jest uzyskanie bądź potwierdzenie informacji o osobach lub zdarzeniach będących w zainteresowaniu jednostek operacyjnych i śledczych, sprowokowanie tych osób do określonych zachowań albo spowodowanie ich zaniechania lub zmiany.**

Ad. 2 Zachodzi pytanie, jak w tym kontekście usytuowane były działania Wydziału Łączności.

Zawartego w pytaniu prawnym okresu dotyczą dwa Zarządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych. Pierwsze z nich, zarządzenie nr 064/72 z dnia 4 lipca 1972 r. w sprawie regulaminu organizacyjnego Zarządu Łączności w§1 stanowiło, iż *Zarząd Łączności Ministerstwa Spraw Wewnętrznych jest odpowiedzialny za prowadzenia działalności w dziedzinie : 1) organizacji, koordynacji i planowania rozwoju łączności, 2) zaopatrzenia technicznego w zakresie łączności, 3) utrzymania w sprawności technicznej urządzeń i systemów łączności, 4) funkcjonowania poczty specjalnej.* Szczegółowy zakres działania określał § 2 zarządzenia 064/72. I tak do obowiązków Zarządu Łączności Ministerstwa Spraw Wewnętrznych należało: *1)zapewnienie ciągłości funkcjonowania międzynarodowej telefonicznej i telegraficznej łączności rządowej, 2) zapewnienie organizacjom politycznym, urzędom i innym instytucjom państwowym w tym również jednostkom organizacyjnym resortu spraw wewnętrznych telefonicznej międzymiastowej łączności rządowej do szczebla wojewódzkiego, w relacjach międzywojewódzkich, na kierunkach specjalnych oraz miejscowej łączności rządowej na terenie m. st. Warszawy, 3) organizowanie prac związanych z utrzymaniem i eksploatacją utajnionej łączności rządowej, 4) zapewnienie dla jednostek organizacyjnych resortu spraw wewnętrznych: a) telefonicznej międzymiastowej łączności do szczebla powiatowego i na kierunkach specjalnych, b) telefonicznej łączności wewnętrznej i pocztowej, c) telegraficznej międzymiastowej łączności, d) radiowej krótkofalowej łączności do szczebla wojewódzkiego, z Krajami Demokracji Ludowej i na kierunkach specjalnych, e) radiowej ultrakrótkofalowej łączności dla potrzeb zainteresowanych jednostek, 5)przewożenie, doręczanie i ochrona dokumentów zawierających wiadomości stanowiące tajemnice państwową między instytucjami państwowymi i społecznymi w obrocie zamiejscowym na terenie kraju oraz dokumentów służbowych między jednostkami organizacyjnymi resortu spraw wewnętrznych do szczebla powiatowego włącznie,*

6) zaopatrywanie komórek łączności jednostek organizacyjnych resortu w sprzęt materiały i druki dla potrzeb łączności, 7) organizowanie napraw sprzętu łączności znajdującego się w jednostkach organizacyjnych resoru spraw wewnętrznych, 8) inicjowanie, koordynacja i wprowadzanie postępu technicznego wynikającego z rozwoju łączności, 9) rozdział częstotliwości i danych radiowych dla potrzeb resortu spraw wewnętrznych, 10) inicjowanie i koordynacja przedsięwzięć organizacyjno-technicznych w zakresie łączności w resorcie spraw wewnętrznych, 11) wydawanie przepisów związanych z wewnętrzną organizacją zarządu łączności MSW, 12) organizowanie i koordynowanie prac obronnych w zakresie łączności na zasadach określonych odrębnymi przepisami, 13) reprezentowanie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych na zewnątrz w sprawach należących do zakresu działania Zarządu Łączności MSW.

Kompetencje Zarządu Łączności Ministerstwa Spraw Wewnętrznych pozostały bez zmian także po uchwaleniu ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o urzędzie Ministra Spraw Wewnętrznych i zakresie działalności podległych mu organów (Dz. U. Nr 38, poz. 172), a w którym to akcie normatywnym przyznano oficjalnie istnienie Służby Bezpieczeństwa, jako formacji realizującej zadania z zakresu ochrony bezpieczeństwa państwa oraz wyodrębniono korpus funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa.

Drugie z tych zarządzeń, nr 065/89 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 1 sierpnia 1989 r. w sprawie zakresu działania Zarządu Łączności Ministerstwa Spraw Wewnętrznych uchyla zarządzenie 064/72 ale zakres kompetencji określa niemal identycznie jak czynił to przepis uchylony. I tak § 1 zarządzenia nr 065/89 stanowił *Zarząd Łączności Ministerstwa Spraw Wewnętrznych jest odpowiedzialny za prowadzenia działalności w dziedzinie: 1) organizacji, koordynacji i planowania rozwoju łączności, 2) zaopatrzenia technicznego w zakresie łączności, 3) utrzymania w sprawności technicznej urządzeń i systemów łączności, 4) funkcjonowania poczty specjalnej*. Szczegółowy zakres czynności wskazany w § 2 zarządzenia nr 065/89 również koreluje z czynnościami jakie wykonywał Wydział Łączności na mocy zarządzenia z 1972 r. I tak § 2 zarządzenia nr 065/89 stanowił: *do zakresu działania Zarządu Łączności MSW należy w szczególności: 1) zapewnienie centralnym i wojewódzkim władzom organizacji politycznych, naczelnym i wojewódzkim organom władzy i administracji państwowej oraz jednostkom organizacyjnym podległym Ministerstwu Spraw Wewnętrznych: a) telefonicznej utajnionej międzynarodowej łączności rządowej, b) telegraficznej utajnionej międzynarodowej łączności rządowej dla abonentów w odrębnie ustalonym zakresie, telefonicznej utajnionej międzymiastowej łączności rządowej do szczebla wojewódzkiego i w relacjach specjalnych, d) utajnionej łączności telekonferencyjnej do szczebla wojewódzkiego,*

e) miejscowej telefonicznej i radiotelefonicznej /UKF/ łączności rządowej na terenie miasta stołecznego Warszawy, 2) przyjmowanie, przewożenie, wydawanie i ochrona: a) w obrocie zamiejscowym na terenie kraju-dokumentów i przedmiotów zawierających wiadomości stanowiące tajemnicę państwową naczelných, centralnych i terenowych organów państwowych, organizacji politycznych i społecznych oraz jednostek gospodarki uspołecznionej, b) dokumentów służbowych jednostek organizacyjnych resortu spraw wewnętrznych; 3) zapewnienie resortowi spraw wewnętrznych w ramach wewnątrzresortowego systemu: a) miejscowej i międzymiastowej łączności telefonicznej, b) miejscowej i międzymiastowej łączności telegraficznej, c) radiowej łączności krótkofalowej z resortami spraw wewnętrznych państw Układu Warszawskiego, Wojewódzkimi Urzędami Spraw Wewnętrznych i Brygadami MOP, d) radiowej łączności krótkofalowej na kierunkach specjalnych, e) radiotelefonicznej łączności ultrakrótkofalowej, f) łączy dla potrzeb transmisji danych, g) jawnej obserwacji telewizyjnej, 4) umożliwienie korzystania jednostkom resortu spraw wewnętrznych z telefonicznej łączności sieci użytku publicznego oraz łączności innych resortów na podstawie odrębnych porozumień, 5) rozdział częstotliwości oraz dokumentów ruchu radiowego dla potrzeb jednostek resortu spraw wewnętrznych, straży pożarnych i Ochotniczej Rezerwy Milicji Obywatelskiej, 6) opracowywanie wieloletnich i rocznych programów i planów: a) rozwoju łączności, dostaw sprzętu i materiałów łączności, prac badawczo rozwojowych, 7) propagowanie, opiniowanie i rozpowszechnianie wniosków racjonalizatorskich w zakresie łączności, 8) ocena i zatwierdzanie programów organizacyjno-użytkowych, zlecanie opracowań i zatwierdzanie założeń techniczno-ekonomicznych na prace instalacyjno-montażowe łączności oraz nadzór nad ich realizacją, 9) zaopatrywanie w sprzęt i materiały łączności, odbiór techniczny sprzętu zleconego do produkcji, analiza kosztów, prowadzenie rozliczeń finansowych z tytułu dostaw, robót i usług, 10) określanie zasad organizacji napraw sprzętu wprowadzonego do eksploatacji w systemach łączności resortu spraw wewnętrznych.

Treść przytoczonych dokumentów pokazuje, iż Zarząd Łączności i jego odpowiedniki terenowe świadczyły wyłącznie usługi w zakresie szeroko rozumianej łączności administracyjnej dla politycznych i administracyjnych władz i urzędów szczebla centralnego i wojewódzkiego, w tym dla całego ówczesnego resortu spraw wewnętrznych. Głównym odbiorcą tych usług były wchodzące w skład resortu organa Milicji Obywatelskiej.

Wnioski.

Przeprowadzona powyżej analiza pozwala na stwierdzenie, że czynności operacyjno-techniczne niezbędne w działalności Służby Bezpieczeństwa były elementem tajnej inwigilacji, również z użyciem agentury, jednostek podejrzewanych o wrogą działalność przeciwko ówczesnemu państwu. Polegały one w szczególności na zakładaniu podsłuchów (telefonicznych, telegraficznych, pokojowych), podglądów, robieniu dokumentacji fotograficznej, tajnych przeszukań, prowadzeniu obserwacji i kontroli korespondencji. Mogły je wykonywać tylko ściśle wskazane jednostki, a to Biuro „T” MSW i Wydziały „T” KWMO oraz Biuro „B” MSW i Wydziały „B”/ KWMO WUSW/ oraz do chwili likwidacji Zarządzeniem 115/org z 30.05.1989 Ministra Spraw Wewnętrznych Biuro „W” i wydziały „W” KWMO /WUSW/.

Natomiast działalność Zarządu Łączności i jego odpowiedników terenowych pozostawała w zupełnej odrębności od czynności operacyjno-technicznych niezbędnych w działalności Służby Bezpieczeństwa. Z żadnego z ujawnionych dokumentów nie wynika, aby jednostki te miały jakiegokolwiek uprawnienia do prowadzenia tajnych czynności polegających na inwigilacji poprzez np.: zakładanie podsłuchów, przeszukania, obserwację, sporządzanie dokumentacji fotograficznej, czy perlustracji korespondencji. Zadaniem pionu łączności było świadczenie usług podmiotom, które wyżej wskazano w zakresie określonym stosownymi przepisami.

Konkludując w oparciu o przedstawioną analizę materiałów źródłowych należy jednoznacznie stwierdzić, że realizowane w latach 1984-1990 przez funkcjonariuszy Zarządu Łączności Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i jego odpowiedników terenowych czynności służbowe nie były czynnościami operacyjno-technicznymi niezbędnymi w działalności Służby Bezpieczeństwa o których mowa w art. 13 b ust.1 pkt 5 lit d ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. poz. 2270).

ADWOKAT
dr Justyna Bieda